

ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตภูเต่า
สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
**The Administration Strategies of the King's Philosophy School
Kuu Tao Campus for Sustainable Development in Chiang Saen
District, Chiang Rai Province**

วันที่รับบทความ: 12 ก.ย. 64

วันที่แก้ไขบทความ: 2 ม.ค. 65

วันที่ตอบรับ: 10 ม.ค. 65

ชนะพันธ์ ถาวร¹

Chanaphun Thawon¹

ไพโรภ รัตนะชวงศ์²

Pairop Rattanachuwong²

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Somkiet Tunkaew³

---

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2563)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2020).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistan Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพของการบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ จำนวน 60 คน 2) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้ ร่างยุทธศาสตร์และการสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดและยืนยันยุทธศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะทำงานโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ และศึกษานิเทศก์ ผลจากการศึกษาพบว่า

1. จากการศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ความคิดเห็นในด้านหลักการเข้าใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นในด้านหลักการเข้าถึง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นในด้านหลักการพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋าสู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เข้าใจบริบทของโรงเรียนและชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 2 เข้าถึงความต้องการของนักเรียนและชุมชน และยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโรงเรียนสู่ความยั่งยืน

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การบริหาร การพัฒนาอย่างยั่งยืน ศาสตร์พระราชา

Abstract

The objectives of this study were: (1) To examine the administration circumstance of the King's Philosophy School Kuu Tao Campus in Chiang Saen District, Chiang Rai Province. The population recruited 60 stakeholders in development of the King's Philosophy School for responding to the questionnaire. (2) To develop the administration strategies of the King's Philosophy School Kuu Tao Campus for sustainable development. The focus-group discussion was employed to draft and validate the strategies. The specialist informants were school director, vice director, deputy director, working committee of the King's Philosophy School, educational supervisor who were stakeholders in determining administration policy of the King's Philosophy Kuu Tao Campus. The results showed that:

1. The administration circumstance of the King's Philosophy School Kuu Tao Campus revealed that the respondents' opinion on accessibility principle, in overall, was rated at the high level, while development principle was also rated at the high level.

2. The administration strategies for the King's Philosophy School Kuu Tao Campus for sustainable development underpinning Sufficiency Economy Philosophy consisted of 3 key strategies i.e. Strategy 1 Understanding the context of school and community; Strategy 2 Accessing the needs of students and community; and Strategy 3 Developing the school for sustainability.

Keywords: Administration Strategies, King's Philosophy, Sustainable Development

บทนำ

ศาสตร์พระราชานุเคราะห์การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นองค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 โดยรวบรวมแนวทางแนวคิดทฤษฎี หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการขั้นตอนการทรงงาน และ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ เป้าหมายในการพัฒนาของพระองค์ท่าน คือ "การพัฒนาที่ยั่งยืน" โดยต้องจำเป็นต้องเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และมีต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้และนำไปในชีวิตประจำวัน (ทรงสิริ วิชิรานนท์, 2561: 2) เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคนโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การนำศาสตร์พระราชา ประยุกต์เข้าสู่สถานศึกษาโดยคณะกรรมการศูนย์ขับเคลื่อนศาสตร์พระราชานี้ในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีการนำกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตัวอย่าง เป็นขั้นตอนในการนำศาสตร์พระราชานี้ไปปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง การเตรียมความพร้อมของนักเรียน การจัดระบบในการจัดกิจกรรม และการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเตรียมความพร้อมของชุมชน เป็นการประสานสัมพันธ์กับชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนและชุมชน มีการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

โรงเรียนศาสตร์พระราชานี้ วิทยาเขตทุ่งเต๋อ เดิมชื่อว่า โรงเรียนบ้านทุ่งเต๋อ เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพื้นที่ จำนวน 9 ไร่ 2 งาน โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการประกอบธุรกิจของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา) ซึ่งเปิดรายวิชาเพิ่มเติมให้แก่นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและเน้นให้นักเรียนประกอบอาชีพในโรงเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนมีทักษะธุรกิจและต่อยอดสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคตต่อไป จากรายงานผลการดำเนินโครงการ โรงเรียนศาสตร์พระราชานี้ วิทยาเขตทุ่งเต๋อ ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนและชุมชนสู่ความยั่งยืน ค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้งโรงเรียนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในด้านปัจจัยการบริหาร ส่งผลให้โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณที่สนับสนุน หลายกิจกรรมต้องชะลอ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนเพียงบางส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน สาเหตุเนื่องมาจากขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และนอกจากนี้คณะครูยังเข้ามามีบทบาทน้อย และการร่างหลักสูตรรายวิชาศาสตร์พระราชานี้ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้

บางกิจกรรมของโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพการการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ ผู้ความยั่งยืน อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ ให้ปรากฏผลเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไทย ที่มุ่งเน้นการพัฒนาไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ ผู้การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสพ) ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ
2. ด้านการนำไปใช้ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสพ) ได้ทราบและใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ ผู้การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

1. สภาพการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย หลักความเข้าใจ หลักการเข้าถึง หลักการพัฒนา

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะทำงานโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋

2. ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ ผู้การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1.1 ศาสตร์พระราชากับการบริหารสถานศึกษา

- 1) หลักการเข้าใจ หลักการเข้าถึง หลักการพัฒนา
- 2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 การบริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะทำงานโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ และศึกษานิเทศก์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 20 คน และคณะทำงานโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภู วิทยาประสาท) จำนวน 37 คน รวมทั้งหมด 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของการบริหาร โรงเรียน โดยกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ครั้งนี้ คือผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุนในการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ โดยผู้ศึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อ จากการพิจารณาค่า IOC (Item-Objective Congruence : IOC) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า 1.00 ซึ่งสามารถตัดสินได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม หลังจากนั้นผู้ศึกษาได้จัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการศึกษาสภาพของการบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอเป็นตาราง โดยเรียงลำดับสภาพของการบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในขั้นตอนนี้จะใช้วิธีการดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลและจับประเด็นสำคัญ แล้วนำผลการศึกษาสภาพมาร่างเป็นยุทธศาสตร์การบริหาร โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ครั้งนี้ คือผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลและจับประเด็นสำคัญ แล้วพรรณนาเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพของการบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋ำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาระสาท) อายุโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 30-45 ปี ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋า

1.2 ความคิดเห็นในด้านหลักการเข้าใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านสามารถอธิบายประวัติความเป็นมาของโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋า อยู่ในระดับมาก

1.3 ความคิดเห็นในด้านหลักการเข้าใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋า อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ความคิดเห็นในด้านหลักการพัฒนา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋า เพื่อขยายผลการดำเนินงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตทุ่งเต๋า ผู้การพัฒนาย่างยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และมีคุณธรรม พบว่า

2.1 ยุทธศาสตร์หลักเข้าใจบริบทของโรงเรียนและชุมชน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์รองที่ 1 ได้แก่ 1) พัฒนาวិธีการประชาสัมพันธ์และเพิ่มช่องทางการสื่อสารออนไลน์ 2) ส่งเสริมการศึกษาประวัติความเป็นมาของโรงเรียนและชุมชน 3) พัฒนาวิธีการเก็บข้อมูลด้านพื้นที่และประชากรในโรงเรียนและชุมชน 4) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เรื่องศาสตร์พระราชา 5) ส่งเสริมจริต ประเพณีที่ดั้งามในชุมชน

2.2 ยุทธศาสตร์หลักเข้าใจถึงความต้องการของนักเรียนและชุมชน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์รองที่ 2 ได้แก่ 1) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง 2) ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการกำหนดปัญหาเป็นตัวตั้ง 3) พัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน 4) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน 5) ส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนและชุมชน

2.3 ยุทธศาสตร์หลักพัฒนาโรงเรียนสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์รองที่ 3 ได้แก่ 1) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดหารายได้ในสถานศึกษา 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามศาสตร์พระราชา 3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน 4) พัฒนาครูและนักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) ส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาของครูและนักเรียน

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตคูเต่า อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

1.1 ผลการศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตคูเต่า ด้านหลักการเข้าใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในเรื่องข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านคูเต่า อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และเข้าใจความต้องการของนักเรียนที่ต้องการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 (2545: 5) ได้บัญญัติจุดมุ่งหมายของการศึกษาไทยไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และนอกจากนี้ UNESCO (2006: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญสำหรับทศวรรษสหประชาชาติว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 แนวคิด ได้แก่ 1. การเปลี่ยนแปลงสู่คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า เริ่มต้นด้วย “การศึกษา” 2. การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเรื่องจำเป็นอย่างไร้เป็นเพียงทางเลือก และ 3. การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นภารกิจของทุกคน แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านช่องทางการประชาสัมพันธ์ ส่งผลให้ผู้ปกครองนักเรียนไม่ทราบข่าวสารการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตคูเต่า สอดคล้องกับผลการศึกษา

ของ อูทร ก้อนสมบัติ (2544: 96) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารงาน โรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก อยู่ในสถานภาพเป็นผู้ตามในชุมชนเป็น ส่วนใหญ่ จึงไม่มีโอกาสได้รู้และเข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานของโรงเรียน

1.2 ผลการศึกษาสภาพของการบริหาร โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขต กู่เต้า ด้านหลักการเข้าถึง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคุณครูสามารถเข้ามามี บทบาทในการจงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขต กู่เต้า และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนศาสตร์ พระราชา วิทยาเขตกู่เต้า สอดคล้องกับสาระของการมีส่วนร่วมของ พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (2555: 3) ดังนี้ 1. ร่วมคิด โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ จัดทำประชาคม ครู ผู้บริหาร กรรมการ สถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของ ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกัน เพื่อ การบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ 2. ร่วมตัดสินใจ เมื่อมีกิจกรรมใดที่ ต้องฟังความเห็นและตัดสินใจร่วมกัน ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่วนได้ส่วน เสียของผู้เรียนและประชาชน ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะมีการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน 3. ร่วมวางแผน มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ตามการจัดทำประชาคม ทั้งแผนกลยุทธ์แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการและมีการกำหนดโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชนร่วมกัน 4. ร่วมดำเนินการ เมื่อมีการมอบหมายการดำเนินงานใดๆ ของโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการดำเนินงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามภารกิจหน้าที่ ที่กำหนดร่วมกัน 5. ร่วมรับผิดชอบ เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและผลของการดำเนินงานทั้งด้านบวกและ ด้านลบ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย จะมีการรับผิดชอบในผล ที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยไม่ทอดทิ้งให้เป็นปัญหาของผู้ใดผู้หนึ่ง ความรับผิดชอบดังกล่าว เป็นไปตามระดับของความรับผิดชอบ เช่น ผู้บริหารมี หน้าที่บริหารงาน ครูมีหน้าที่สอน จัดประสบการณ์เรียนและพัฒนาการเรียนรู้ ภูมิปัญญา ช่วยสอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ร่วมแนะนำ

กำกับติดตามการเรียนรู้ของบุตรหลาน ชุมชนและองค์กรในชุมชน ทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนรู้และระดมทรัพยากร เป็นต้น 6. ร่วมแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหา อันเกิดจากการบริหารจัดการหรือการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกันให้ลุล่วงด้วยดี 7. ร่วมติดตามประเมินผล ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียมีการติดตามและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางาน ร่วมกันในกิจกรรมการประเมินผลการเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือภูมิปัญญา สามารถเข้ามา มีส่วนในการประเมินผู้เรียนด้วย 8. ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ เมื่อเกิดผลผลิต ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีความพึงพอใจและชื่นชมในผลสำเร็จนั้นๆ ร่วมกัน เช่น การร่วมแสดงความยินดี การยกย่องให้เกียรติ การมอบรางวัล ฯลฯ ตลอดจนการถอดบทเรียนร่วมกัน

1.3 ผลการศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนสาสตร์พระราชธา วิทยาเขต กู่เต้า ด้านหลักการพัฒนา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีสนใจเข้ามาศึกษาดูงาน โรงเรียนสาสตร์พระราชธา วิทยาเขตกู่เต้า เพื่อขยายผลการดำเนินงานของโรงเรียน ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง และพร้อมเรียนรู้ ทำงานร่วมกัน รวมถึงมีการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของโรงเรียนสาสตร์พระราชธา วิทยาเขตกู่เต้า โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับ รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามสาสตร์พระราชธา ของฐรินดา โตเขียว และนิษฐวีดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563: 506) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กตามสาสตร์พระราชธา คือ การบริหารงานด้วยทางสายกลาง ประกอบด้วย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านผลลัพธ์หรือภาพความสำเร็จ และหลักการทรงงานของพระราชธา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

2. การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตคูเต่า
 ผู้การพัฒนาย่างยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความ
 พอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และมีคุณธรรม พบว่า ยุทธศาสตร์หลัก
 ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์เข้าใจบริบทของ โรงเรียนและชุมชน ยุทธศาสตร์เข้าถึงความ
 ต้องการของนักเรียนและชุมชน และยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนสู่ความยั่งยืน โดยมี
 ยุทธศาสตร์รองและโครงการตามยุทธศาสตร์รอง เพื่อรองรับยุทธศาสตร์หลัก ทั้งนี้เป็น
 เพราะว่ายุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่องค์กรกำหนดขึ้นมา เพื่อเป็นทิศทางนำไปสู่ความสำเร็จ
 โดยเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารจัดการศึกษาของ
 โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตคูเต่า มีการวิเคราะห์สภาพการบริหารของโรงเรียนและ
 ชุมชนว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยในด้านใด เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางของ
 โรงเรียนศาสตร์พระราชา วิทยาเขตคูเต่า และสามารถกำหนดยุทธศาสตร์หลัก ยุทธศาสตร์
 รอง และโครงการตามยุทธศาสตร์รอง ที่สามารถที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน
 ด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้า ยกตัวอย่างเช่น สถานการณ์
 การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นต้น ซึ่งถือเป็นลักษณะของความเป็นพลวัตในสังคมที่มี
 การเปลี่ยนแปลง การสร้างยุทธศาสตร์ครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นและ
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ยอมรับมติของส่วนรวมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็น
 รูปธรรม โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของ
 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาล
 ที่ 9 อันประกอบด้วย หลักการเข้าใจ หลักการเข้าถึง และหลักการพัฒนา โดยเน้นประเด็น
 หลักคือ การสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของโรงเรียนศาสตร์พระราชา
 วิ ท ย า เ ข บ ต
 คูเต่า เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนแห่ง
 การเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาคเหนือตอนบน ของ กัมพล ไชยพันธ์ (2554: 155-
 156) พบว่า ยุทธศาสตร์หลักประกอบด้วย 1. ยุทธศาสตร์พัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้
 2. ยุทธศาสตร์พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3. ยุทธศาสตร์พัฒนาองค์ความรู้ในชุมชน และ
 4. ยุทธศาสตร์พัฒนาการจัดการความรู้ในชุมชน โดยมียุทธศาสตร์รอง 12 ยุทธศาสตร์ และมี

โครงการสนับสนุนยุทธศาสตร์รอง จำนวน 27 โครงการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ชุมชนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมการเรียนรู้จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีสถานประกอบการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพที่หลากหลาย ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน มีการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือ มีแนวโน้มในการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพิ่มมากขึ้นตามการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศของความร่วมมือการแบ่งปันความรู้ และความช่วยเหลือ เกิดเป็นระบบกลุ่มสัมพันธ์ผ่านองค์กรต่างๆ ของชุมชน สอดคล้องกับ ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2542: 179-180) ที่ได้เสนอการกำหนดยุทธศาสตร์จะต้องมีลักษณะสำคัญดังนี้ 1. มีจุดเน้นที่ชัดเจน และมีผลในทางปฏิบัติ 2. มีกลไกที่จะประสานให้เกิดความร่วมมือและประสานการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพของการปฏิบัติ และ 3. ต้องทันกับการเปลี่ยนแปลงหรือสภาพแวดล้อมของการบริหารต่างๆ ในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรปรับแผนพัฒนา โรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และโครงการตามยุทธศาสตร์
2. สถานศึกษาควรปรับลด ภาระเบียดทางราชการที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน เพื่อเข้าถึงความต้องการของนักเรียนและชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มขึ้นตอนการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ เพื่อศึกษาผลของการใช้ยุทธศาสตร์ ซึ่งจะทำให้ยุทธศาสตร์นี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศในด้านการบริหารตามศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาอ้อมนำ ศาสตร์ พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กัมพล ไชยพันธ์. (2554). *ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในภาคเหนือตอนบน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จูนินดา โตเขียว และนิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2563). การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็ก ตามศาสตร์พระราชา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(2), 500-514.
- พิณสุดา สิริขันธ์ศรี. (2555). *การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: การศึกษาโดยการมี ส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อุทร ก้อนสมบัติ. (2544). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษาจังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต). อดตรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- Unesco. (2012). *Education for Sustainable Development*. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2563, จาก <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/926unesco9.pdf>